

La revolta de les dones

Construir la república catalana permetrà per primer cop a les dones participar en la definició de la comunitat política

Tània Verge Mestre. Professora agregada del Departament de Ciències Polítiques i Socials a la UPF

Els arguments legalistes contraris a la celebració d'un referèndum per decidir el futur polític del nostre país obliden que la llibertat escapa dels marges dels dictats d'un estat. Això les dones bé que ho sabem. Històricament, hem hagut de lluitar per aconseguir els drets civils, laborals i polítics més bàsics. Ningú no ens ha d'explicar que la llibertat no s'atorga, sinó que es guanya, emprant quan cal la desobediència. Arreu del món, les dones han ocupat seients d'autobús que ens estaven vetats, omplert de paperetes les urnes que ens exclouien i liderat revoltes contra l'augment de preus dels productes més bàsics o contra les lleves forçoses. Les dones també van desobeir la legalitat franquista en temes com els contraceptius, l'avortament o el divorci. Cap d'aquests actes complia amb la legalitat vigent sinó que la desbordava. Qui en qüestionaria avui la seva legitimitat i la seva contribució a la millora de la societat?

El referèndum que ens nega l'Estat espanyol té una rellevància especial per a les dones. La construcció de la república catalana comporta per a les dones la primera vegada que podrem participar en la definició de la comunitat política i en l'establiment del contracte social entre els membres d'aquesta comunitat política. No varem poder votar la Constitució ni de la primera ni de la segona república espanyola ni tampoc l'Estatut d'autonomia del 1932 – tot i que les dones el recolzaren amb més de 400.000 firmes lliurades al president Francesc Macià. La Constitució espanyola del 1978 fou redactada per set "pares" i discutida per unes Corts on només hi havia un 5 per cent de diputades.

El resultat és una constitució que ens invisibilitza, i no només en el llenguatge – s'hi mencionen ciutadans, electors, diputats, jutges...-. En els dos únics cops que se'ns menciona explícitament parlen del matrimoni i de la preeminència dels homes sobre les dones en la successió a la corona. Des de la seva neutralitat (o, més ben dit, ceguesa) al gènere, aquesta constitució ha contribuït a reproduir la situació de desigualtat de les dones, ja sigui en matèria de valor atribuït als rols socials, possibilitats d'assoliment efectiu dels drets, oportunitats de participació, distribució de recursos, o responsabilitats en la vida pública i privada.

Tenim avui al nostre abast l'oportunitat de fer una república on les dones siguem protagonistes des del primer dia. Som el 51% de la població! Des de la meitat dels espais de participació i decisió que ens correspon ocupar, podem fer de la justícia social i de l'equitat de gènere els pilars fonamentals de la nova república. Per què sinó volem un nou estat? La qualitat democràtica i el nivell de desenvolupament dels països es mesuren per la situació de les dones. Segons l'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere (EIGE), Dinamarca té un valor de 71 (sobre 100) en l'índex d'igualtat de gènere, mentre que Espanya registra un valor de 54. De fet, hi ha deu països europeus que tenen un valor més alt en aquest índex que l'Estat espanyol.

Avui en dia a Catalunya les dones tenen gairebé el doble de possibilitats de ser pobres que els homes, especialment les famílies monoparentals, les dones gitanes o migrades i les dones grans amb pensions minses. Amb la república catalana podrem no només augmentar les pensions sinó garantir-les, ja que és l'Estat espanyol qui s'està polint a una velocitat de vertigen la guardiola de les pensions.

Una república per garantir també el dret a la cura de totes les persones, amb serveis públics de dependència, sanitat i educació de qualitat, que no faci recaure en les dones la provisió gratuïta del conjunt de la societat. Una república amb capacitat d'actuar sobre la pobresa energètica i sobre els habitatges buits, que deixi enrere unes sentències del Tribunal Constitucional que imposen una clara penalització de gènere degut a la feminització de la pobresa. Una república on s'elimini la bretxa salarial i s'instaurin permisos de maternitat i paternitat iguals i intransferibles. Una república on la lluita contra la violència masclista sigui per fi una qüestió d'estat.

A les dones ens sobren els motius per liderar aquesta revolta democràtica que aspira a un país millor per a totes i tots. Una revolta que acabi alhora amb l'Estat centralista, les desigualtats socioeconòmiques i el patriarcat. Com ens deia la Maria Mercè Marçal al seu llibre *Sal Oberta*, "Dones, baixeu, veniu / a la dansa de l'herba. / Enramem els balcons / i preparem la terra. / Reguem-la amb pluja i sol, / defensem-la amb les dents, / perquè hi arrel·li l'arbre / de l'alliberament." Senzillament, és l'hora de les dones. I l'hora és ara: engresquem tothom a participar en el referèndum i votem Sí a la república catalana.